

טעותם של המלאכים

1. מדרש רבה בראשית פרשה ח פסקה י

(י) אמר רבי הושעיא בשעה שברא הקב"ה אדם הראשון טעו מלאכי השרת ובקשו לומר לפניו קדוש משל למלך ואפרכוס שהיו בקרונין והיו בני המדינה מבקשין לומר למלך דומינו ולא היו יודעין איזהו מה עשה המלך דחפו והוציאו חוץ לקרונין וידעו הכל שהוא איפרכוס כך בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון טעו בו מלאכי השרת ובקשו לומר לפניו קדוש מה עשה הקדוש ב"ה הפיל עליו תרדמה וידעו הכל שהוא אדם הדא הוא דכתיב (ישעיה ב) חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא :

1א. ילקוט שמעוני תהלים - פרק צג - רמז תתמו

כיון שנברא אדם קם על רגליו והיה מתואר בדמות אלהים והיה קומתו מן המזרח למערב וראו אותו כל הבריות ונתיראו מלפניו סבורים שהוא בוראם ובאו להשתחוות לו אמר להם מה אתם באים להשתחוות לי בואו אני ואתם ונלביש גאות ועוז ונמליך עלינו למי שבראנו, באותה שעה פתח אדם את פיו וענו כל הבריות אחריו ה' מלך גאות לבש.

1ג. רש"י תהלים פרק כט פסוק ד

(ד) קול ה' בכח - ... והאלהים יעננו בקול (שמות י"ט) בקולו של משה.

2. רש"י על בראשית פרק ג פסוק כב

ועתה פן ישלח ידו וגו' - ומשיחיה לעולם הרי הוא קרוב להטעות הבריות אחריו ולומר אף הוא אלוה.

2א. רש"י על בראשית פרק ב פסוק יח

(יח) לא טוב היות וגו' - (ב"ר) שלא יאמרו שתי רשויות הן. הקב"ה יחיד בעליונים ואין לו זוג וזה בתחתונים ואין לו זוג :

2ב. מדרש רבה בראשית פרשה כא פסקה ה

הן האדם היה כאחד ממנו ... רבי יהודה בר סימון אמר כיחידו של עולם .

2ג. ילקוט שמעוני דברים - פרק כא - רמז תתקל

כי קללת אלהים תלוי - תניא אמר רבי מאיר משלו משל למה הדבר דומה לשני אחים תאומים שהיו בעיר, אחד מינוהו מלך ואחד יצא לליסטינות, צוה המלך ותלאוהו, כל הרואה אותו אומר המלך תלוי צוה המלך והורידוהו.

3. מלבי"ם על ישעיה פרק א פסוק ג - חלק באור הענין

(ג) יען שנפש האדם כוללת כל מעשי בראשית, ובכנפיה צרורות כל הכתות המפוזרות בכל החי מכל בשר למיניהם, כחותיהם והפוכי כחותיהם בארח נשגב ובדרך כללי, לכן כל כח אשר נמצאהו בנפש אחד הבעלי חיים, בהכרח כי נמצא הכח הזה ביתר שאת ויתר עז בנפש האדם...

4. ספר דעת תבונות - קכה - קלו

ותראי, כי גן עדן - מה שהיה הוא שיהיה - ודאי מקום דק ורוחני, ששם חונות הרוחות גם עתה; והתורה העידה על אדם שהיה שם, והיה אוכל ונהנה מן הפירות הצומחים שם. ואמנם כיון שהמקום אנו רואים שהוא עכשיו מדור לנשמות, צריך שהפירות שהיו שם לא היו דברים גשמיים וגסים, כמו שהם הפירות של העולם הזה, אלא יותר דקים מאד מאד, וכערך האויר לגבי העפר לפחות... ותראי, כי הגופניות של אדם הראשון קודם חטאו היה בערך הרוחניות אשר לו עתה.

4א. ספר חדושי אגודות חלק שלישי עמוד קד - מסכת בבא בתרא

...אין אדם בעולם אשר לו חכמה ותבונה יאמר כי היו פירות גן עדן כמו הפירות שהם אצלינו שאין הגן עדן נושא לדברים אלו שהם אצלינו שלא היה נקרא גן עדן וכן לא היו מתחייבים מן (ה)פירות גן עדן מה שהיה מחייב שהאוכל מעץ הדעת יודע בין טוב ובין רע והאוכל מעץ החיים חי לעולם, אם כן אי אפשר כי הפירות גן עדן היו חמריים רק היו בלתי חמריים, וכן בעצמו הלוינתן ובהמות בהררי אלף, והאכילה בהם כמו אכילה שהוא בפירות גן עדן קודם שחטא האדם.

4ב. מאור עינים, יתרו י"ד (מנחם נחום מצ'רונוביל, מתלמידי של המגיד ממזריטש).

ועש לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם...שאדם הראשון קודם חטאו לא היה דבר חומרי ומה גם שבכל אדם הוא כן ועיקר קבלת התורה היה מה שפסקה זוהמתם ונעשה אור בא' וראו האור והפנימיות של התורה ותורה אור ואת זה צריך לקבל בכל שבועות להשיג החיות והפנימיות של

4ג. ערבי נחל, חקת א': ע"ט

קודם חטא אדם הראשון שעדיין לא נפלו הניצוצות קדושות לקליפות, לא היה צריך לו גוף חומרי רק מלאכותי, משא"כ אחר חטאו שאז צריך לעבודת האדם להוציא הניצוצות קדושות, וזהו דוקא ע"י גוף חומרי והבן.

4ד. הרב שם טוב גפן—"הממזדים" עמ' 238

בששת ימי הבריאה, שצורות הזמן והמקום לא היו על אותו האופן שהננו מכירים אותו עתה, אז גם הברואים כולם לא היו מתגלים באותו האופן שהם מתגלים עתה. ולפי שהברואים בצורותיהם העתיות הננו קורים אותם בשם "גשמים", עלינו על כן, לקרוא את הברואים בצורותיהם שהיו להם בששת ימי הבריאה בשם "רוחניים" כלומר, שאין לנו, עתה, כל מושג מהם, על דרך האמת. והם מתראים, עתה, בעינינו כמו סתרי פליאות נשגבות. וכפי המבטא של סיפור מעשה בראשית שבתורתנו, המצב הזה הוא מצב האדם הראשון בגן עדן.

5. בר"ר יז, ד

א"ר אחא בשעה שבא הקב"ה לבראת את האדם נמלך במלאכי השרת אמר להן נעשה אדם אמרו לו אדם זה מה טיבו אמר להן חכמתו מרובה משלכם הביא לפניהם את הבהמה ואת החיה ואת העוף אמר להם זה מה שמו ולא היו יודעין העבירן לפני אדם אמר לו זה מה שמו אמר זה שור זה חמור זה סוס וזה גמל ואתה מה שמך אמר לו אני נאה להקרא אדם שנבראתי מן האדמה ואני מה שמי אי"ל לך נאה להקראות אדני שאתה אדון לכל בריותיך א"ר אחא (ישעיה מב) אני ה' הוא שמי הוא שמי שקרא לי אדם הראשון .

6. רמב"ן על בראשית פרק א פסוק א

עוד יש בידינו קבלה של אמת כי כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה שהתיבות מתחלקות לשמות בענין אחד. כאילו תחשוב על דרך משל כי פסוק בראשית יתחלק לתיבות אחרות כגון בראשית יתברא אלהים וכל התורה כן ...

7. ספר מורה נבוכים - חלק ג פרק נב

אין ישיבת האדם ותנועתו ועסקיו והוא לבדו בביתו - כישיבתו ותנועתו ועסקיו והוא לפני מלך גדול, ולא דיבורו והרחבת פיו כרצונו והוא עם אנשי ביתו וקרוביו כדיבורו במושב המלך. ומפני זה מי שיבחר בשלמות האנושי ושיהיה איש האלוקים באמת - יעור משנתו וידע שהמלך הגדול המחופף עליו והדבק עמו תמיד הוא גדול מכל מלך בשר ודם, ואילו היה דוד ושלמה; והמלך ההוא הדבק המחופף הוא השכל השופע עלינו, שהוא הדיבוק אשר בינינו ובין האלוה ית'. וכמו שאנחנו השגנוהו באור ההוא אשר השפיע עלינו - כאמרו, "באורך נראה אור" - כן באור ההוא בעצמו הוא משקיף עלינו, ובעבורו הוא תמיד עמנו, משקיף ורואה, "אם יסתר איש במסתרים, ואני לא אראנו?" - והבן זה מאד :